

PERMANENTNO OBRAZOVANJE ODRASLIH U ORGANIZACIJI PRIVREDNE KOMORE KANTONA SARAJEVO

Uvod

Privredna komora Kantona Sarajevo (PKKS) djeluje na području koje pokriva devet općina. PKKS će 2009. godine proslaviti značajan jubilej - 100 godina postojanja komorskog sistema u Bosni i Hercegovini. Da se radi o funkcionalnom i vitalnom sistemu dokazuje stogodišnje kontinuirano djelovanje na ovim prostorima. Čak ni dva svjetska rata, kao ni protekli rat, nisu mogli zaustaviti komorsko djelovanje, što govori da je privreda Bosne i Hercegovine kroz sve te godine pokazivala interes i potrebu za svojim organiziranjem putem komora.

Statutom Komore kao i drugim aktima propisane su aktivnosti PKKS-a. Jedna od važnijih aktivnosti je i obrazovanje kadrova u firmama koje su članice Komore. Izvršavajući ovaj zadatak, Komora je organizirala centar čiji je zadatak da svake godine realizira određeni broj obrazovnih programa, prema zahtjevima i potrebama privrede.

Obrazovni sistem u BiH još uvijek proizvodi velik broj kadrova koji nisu potrebni privredi, što predstavlja velik društveni problem. Uvođenjem novog vlasničkog sistema u BiH prestali su postojati veliki privredni sistemi, a na „scenu“ su stupila mala i srednja preduzeća (MSP) u privatnom vlasništvu. MSP su najznačajniji stvaraoci novih proizvoda, kreatori novih radnih mjesta i najviše doprinose razvoju tržišne privrede. Zato je neophodno izvršiti reformu školskog sistema, koji će biti funkcionalniji, koji će proizvoditi kadrove potrebne privredi i koji će omogućiti odrslima da i nakon završenog formalnog školovanja permanentno usavršavaju svoja stručna znanja.

Trendovi globalnog informacijskog društva zahtijevaju promjenu u pristupu učenju svakog pojedinca. U razvijenim zemljama, završetkom formalnog obrazovanja ne završava se obrazovni proces. Početak 21. stoljeća karakterizira brz naučni i tehnološki razvoj, a takav trend će se nastaviti i u bu-

dućnosti, što za posljedicu ima česte promjene u tehnologiji rada. Sve su to **novi izazovi** modernog društva, koji zahtijevaju da svaki pojedinac mora nastaviti s učenjem do kraja radnog vijeka kako bi sebi osigurao trajno zaposlenje odnosno potreban stupanj kompetencija za uspješno obavljanje radnih zadataka u okviru radnog mjesta.

Permanentno stručno usavršavanje u okviru radnog mjesta istovremeno predstavlja i uvjet uspješnog poslovanja svake firme i njenog opstanka u budućnosti. Ulaganje u obrazovanje svojih radnika je ulaganje u budućnost firme/kompanije. Međutim, dosta vremena će proteći dok većina današnjih menadžera shvati da je ulaganje u obrazovanje radnika ulaganje u budućnost firme.

Centar za edukaciju kadrova Privredne komore Kantona Sarajevo

U okviru PKKS-a postoji Centar za edukaciju kadrova koji djeluje skoro 30 godina, što govori da postoji stalna potreba za usvajanjem određenih znanja u cilju postizanja efikasnijeg poslovanja privrednih subjekata. Naročito zapažene rezultate Centar je postigao u posljednjih 10 godina, kada je profiliran stručni tim koji uspješno koncipira i realizira obrazovne aktivnosti.

1. Planiranje obrazovnih potreba

Planiranje obrazovnih potreba je jedna od najznačajnijih aktivnosti Centra. Cilj nam je da obrazovni programi koje nudimo našim članicama i drugim organizacijama budu odraz njihovih stvarnih potreba. Zato tokom cijele godine istražujemo njihove potrebe putem brojnih kontakata, anketnih upitnika, putem posebne ankete koju radimo svake godine u mjesecu oktobru, kada im dostavimo okvirni spisak tema koje planiramo realizirati u narednoj godini, gdje oni mogu dodati svoj prijedlog tema koje bi trebalo realizirati. One teme za koje se iskaže najveći interes uvrštavamo u program edukacije za narednu godinu. Na taj način svaka članica PKKS-a ima priliku da aktivno sudjeluje u kreiranju programa edukacije.

2. Cilj obrazovnih aktivnosti

Cilj koji želi postići organiziranjem brojnih i raznovrsnih obrazovnih aktivnosti Privredna komora Kantona Sarajevo je proklamirala sljedećim sloganom:

Organizacijom i realizacijom kvalitetnih i aktuelnih obrazovnih programa omogućimo biznismenima usvajanje novih znanja koja mogu efikasno realizirati u praksi u cilju izgradnje savremenog poslovnog sistema s kojim mogu uspješno nastupiti u svijetu biznisa i ostvariti profit.

Tokom svih ovih godina, Centar je istrajavao u nastojanju da obrazovne aktivnosti moraju sadržavati 3 značajna modaliteta:

1. Kvalitet
2. Aktuelnost
3. Mogućnost primjene stečenih znanja u praksi

3. Zadaci Centra za edukaciju kadrova

- Planiranje i realizacija kvalitetnih i aktuelnih obrazovnih sadržaja, s mogućnošću njihove primjene u savremenom poslovanju.
- Organizacija različitih oblika edukacije (seminari, kursevi, tribine, biznis-forumi, prezentacije, radionice, panel-diskusije, učenje na daljinu i sl.).
- Angažiranje eminentnih obrazovnih institucija i kompetentnih stručnjaka za realizaciju obrazovnih sadržaja.
- *Izbor obrazovnih ciljnih grupa i njihovo uključivanje u edukaciju.*
- Edukacija za timski rad u cilju multipliciranja postojećih znanja.
- Propagiranje značaja edukacije za uspostavljanje efikasnog poslovnog sistema.
- Saradnja s nadležnim kantonalnim i federalnim ministarstvima obrazovanja u cilju vođenja politike upisa učenika u srednje škole prema potrebama privrede na području Kantona Sarajevo.

4. Mogućnosti koje učesnicima pružaju naši obrazovni oblici

Učešćem u našim obrazovnim oblicima polaznici imaju priliku da:

- stječu opća, specifična i posebna funkcionalna znanja potrebna za rad u uvjetima tržišne privrede, što doprinosi unapređenju poslovanja i razvoju;
- razvijaju znanja i sposobnosti do nivoa eksperta;
- dobiju certifikat o završenoj edukaciji;
- posjete strane firme iz svoje branše i ostvare poslovne kontakte.

5. Metode i tehnike rada

Pored uobičajenog izvođenja kurseva i seminara, obrazovne aktivnosti realiziramo putem studije slučaja, zajedničkog rada na projektima poboljšanja stanja u firmama iz kojih dolaze polaznici seminara, grupnog i timskog rada, prezentacija, radionica, sistemskih analiza, analiza procesa, studijskih putovanja, poslovnih foruma, itd.

6. Tehnička opremljenost za izvođenje edukacija

Centar za edukaciju kadrova raspolaže savremenom tehničkom opremom koja je neophodna za savremeno izvođenje nastavnog procesa.

7. Finansiranje edukacija

- Obrazovne aktivnosti finansiraju se djelimično sredstvima Komore (za članice Komore) i punim iznosom kotizacije za nečlanice Komore.
- Specifične i posebne programe edukacije kao i druge obrazovne usluge finansiraju
- zainteresirane firme.

8. Obrazovne aktivnosti u posljednjih pet godina

Centar za edukaciju kadrova je u posljednjih pet godina organizirao 146 različitih obrazovnih oblika, a bilo je prisutno 2.647 polaznika, iz 1.545 firmi, državnih organa, banaka i mikrokreditnih organizacija, međunarodnih i drugih organizacija.

Realizirali smo teme iz različitih oblasti:

- **Menadžment** (Timski rad, Upravljanje intelektualnim kapitalom, Upravljanje vremenom, Kako riješiti krizu upravljanja, Motivacija i sistem nagrađivanja, Razvoj biznisa, Principi uspješnog finansijskog menadžmenta, Evropski model poslovne izvrsnosti, Finansije za ne-ekonomiste ili poduzetnike)
- **Zakonska legislativa, carinski propisi** (Zakon o obrtu, Okolinsko zakonodavstvo, HACCP, Zakon o javnim nabavkama, Zakon o PDV, Zakon o porezu na dohodak, Medijacija - rješavanje sporova vansudskom nagodbom, Efektivno rješavanje sporova i medijacija,

Porijeklo robe kao element spoljnotrgovinskog poslovanja, Slobodne zone i privredni razvoj)

- **Psihologija** (Stres, Mobbing, Trening socijalnih vještina rukovodilaca, Upravljanje konfliktima)
- **Ljudski resursi** (Kako privući i zadržati najbolje kadrove, Upravljanje ljudskim resursima, Kako s uspjehom provesti godišnju ocjenu o radu zaposlenih, Značaj menadžmenta ljudskih potencijala, Razvoj ljudskih potencijala, Selekcija i izbor kandidata)
- **Marketing** (Usavršavanje prodaje, Direktna prodaja i mrežni marketing, Osnovi psihologije prodaje i poslovne komunikacije, Spoljna trgovina, Eksportni marketing, Usavršavanje prodaje, Jedinstveno evropsko tržište – tržište BiH usklađeno sa tržištem EU, Klienting – odnos prema kupcu kao faktor uspjeha)
- **Komunikacija i Odnosi s javnošću** (Organizacija Public Relation u preduzećima i drugim organizacijama, Odnosi s javnošću i retorika, Komunikacione vještine za poslovne sekretarice, Event management, Principi i vještine poslovnog komuniciranja)
- **Informatika i Internet** (Korištenje Internet servisa u poslovanju, Informaciono-komunikacione tehnologije u poslovanju)
- **Standardi upravljanja kvalitetom**
- **Međunarodni i domaći projekti** (Upravljanje projektima, CARDS program EU, Međunarodna pravila u izradi ponuda i tenderi industrijskih i infrastrukturnih projekata)

Partneri Privredne komore Kantona Sarajevo u oblasti edukacije

Komora je tokom proteklih godina ostvarila saradnju s brojnim partnerima. Partnere s kojima saradujemo tokom 2007. godine prezentiramo čitaocima:

- **Privredna komora Austrije - WIFI institut za edukaciju i ekonomske promocije (Beč, Austrija)** www.wko.at www.wifi.at/ikt
Privredna komora Kantona Sarajevo aktivno saraduje s Privrednom komorom Austrije od 1997. godine. U tom periodu realizirali smo preko 50 seminara i kurseva u okviru kojih smo organizirali odlazak 10 grupa privrednika iz BiH u Austriju, gdje su učestvovali na biznis forumu u Privrednoj komori Austrije, ostvarivši brojne bilateralne kontakte s austrijskim partnerima i brojne posjete austrijskim firmama. Za realizaciju ovih edukacija angažirano je oko 55 kvalitetnih predavača – eksperata Instituta za obrazovanje i ekonomske promocije (WIFI) koji djeluje u okviru Privredne komore Austrije.
- **Adizes Institut (Santa Barbara, Amerika) & Adizes Southeast Europe (Novi Sad, Srbija)** www.adizes.co.yu
Adizes Southeast Europe (ASEE) sa sjedištem u Novom Sadu je filijala Instituta Adizes iz Santa Barbare (USA). ASEE je poznat na prostorima bivše Jugoslavije po edukacijama i konsultantskim uslugama zasnovanim na originalnom pristupu uvođenja i sprovođenja organizacijskih promjena dr. Isaka Adizesa i njegovih saradnika s Instituta Adizes.
Komora saraduje s Adizes Southeast Europe od 2001. godine i od tada su ova dva partnera organizirala veći broj seminara na kojima je prisustvovalo preko 450 polaznika iz preko 170 preduzeća i drugih organizacija.
- **Institut za edukaciju «ECOS» (pri Vanjskotrgovinskoj komori BiH)**
U okviru saradnje s Institutom za edukaciju ECOS u 2007. godini organizirat ćemo edukaciju iz oblasti FIATA – škola špedicije, iz oblasti cestovnog transporta za vozače i menadžere (IRU Academy), edukaciju iz oblasti informatike (ECDL) i edukaciju u saradnji s Privrednom komorom Austrije – WIFI Institutom.
- **«Smile It Solutions» (Beč, Austrija)**
„Smile It Solutions“ je poznata na području zemalja bivše Jugoslavije, naročito po projektu »Sa znanjem do znanja« koji dugi niz godina realizira u više zemalja. Ovaj projekt pruža mogućnost svima koji žele vidjeti i „drugu stranu“ ISO 9000 i modela organizacijske izvrsnosti – pogled sa strane menadžmenta, naročito organizacijama

koje imaju namjeru da uspostave sistem kvaliteta u skladu sa zahtjevima ISO 9000:2000, ali se pitaju kako početi ili se nalaze pred dilemom kako nastaviti proces uvođenja, odnosno za organizacije koje nakon dobijanja certifikata za sistem upravljanja kvalitetom (QM) žele ići dalje – do cjelovitog upravljanja kvalitetom (TQM) i organizacijske izvrsnosti.

Komora je i prije rata saradivala s ovom organizacijom, a od 2006. godine nastavljamo uspješnu saradnju.

- **«Gendar» (Zagreb, Hrvatska)**
Konsultantska kuća «Gendar» specijalizirana je za pružanje intelektualno-konsultantskih usluga iz oblasti komunikologije i marketinga, iz Zagreba, Hrvatska.
- **«Micro edukacija» (Sarajevo, BiH). Član Mikrogrupe (Split, Hrvatska)**
"Micro edukacija", članica Mikrogrupe iz Splita, Hrvatska, je firma koja se bavi organizacijom i prenošenjem praktičnih znanja i vještina iz područja marketinga, menadžmenta, finansija i prodaje malim i srednjim preduzećima. Provođenjem projekata «Znanje – ključ uspjeha» i «Znanje po mjeri» ova firma je ponudila kvalitetne edukacije svim koji žele da unaprijede svoja praktična znanja iz oblasti menadžmenta i drugih oblasti.
- **«Enodis» (Split, Hrvatska)**
ENODIS je firma za savjetovanje u poslovnom upravljanju i upravljanju projektima, osnovana 2003. godine, sa sjedištem u Splitu. Osnivač tvrtke je Goran Šarić, konzultant s 15-godišnjim iskustvom na domaćim i inozemnim projektima, MBA 'Henley Management College' UK, redovni član 'Chartered Management Institute', Engleska.
- **«Bio-Base» (Sarajevo, BiH)**
Firma se bavi edukacijama i konsultacijama iz oblasti implementacije HACCP sistema kao zakonske obaveze u prehrambenoj industriji, normi ISO 9001:2000 i ISO 22000:2005, Provedba audita, Savjetodavne usluge iz područja higijene i sanitacije u proizvodnji i prometu hrane, Utvrđivanje kvaliteta i zdravstvene ispravnosti hrane, Vještačenja u području proizvodnje, prerade, skladištenja i distribucije

hrane, Ekspertize u rješavanju pročišćavanja otpadnih voda (industrije i domaćinstva) primjenom bakterijskoenzimskih proizvoda koji se koriste u najsuvremenijoj biotehnologiji pročišćavanja otpadnih voda – BIAUGMENTACIJI, itd.

- **«Kronauer Consulting» (Sarajevo, BiH)**
Kronauer Consulting je konsultantska agencija specijalizirana za pružanje konsultantskih usluga u sferi poslovnog i društvenog razvoja kao podrška procesu proširenja Europske unije na područje Jugoslovenske Europe. Agencija je rezultat više od deset godina iskustva u radu s međunarodnim razvojnim agencijama, privrednim društvima, vladinim i nevladinim agencijama velikog broja mladih visokoobrazovanih stručnjaka.
- **«Ving» (Novi Sad, Srbija)**
Firma je od UNIDO-a autorizirana za edukaciju, trening i implementaciju UNIDO metodologije i alata i u okviru firme formiran je Centar za unapređenje poslovanja UNIDO EPIC. Bavi se konsultacijama iz oblasti menadžmenta, implementacijom paketa za unapređenje poslovanja zasnovanog na metodologiji UNIDO i odgovarajućim softverskim alatima za mala i srednja preduzeća, s ciljem unapređenja njihovih poslovnih rezultata.
Firma se bavi i programiranjem uz pomoć visokih softverskih tehnologija (u saradnji sa američkom kompanijom TDM Consulting Services).
- **Privredna komora Unsko-sanskog kantona (Bihać, BiH)**
S Privrednom komorom Unsko-sanskog kantona organiziramo zajedno seminare u Bihaću iz oblasti zakonske legislative i informatike.